

linski deli narejajo v težki zemlji jamice, katere zelo pospešujejo razširjenje rastlinskih korenin. Kedar pa gnije gnoj in rastlinski deli, narejajo se tudi plinovi, kisline in soli, in ker je ilovnata zemlja deržeča, jih ne spušča in tako se nareja obilna zaloga rastlinske hrane.

Zato pravimo da je ilovnata zemlja, ako se primerno ž njo ravna, bogata, močna zemlja. Na nji posebno rada rase pšenica, ječmen, fižol, repa in razne trave. (Dalje prihodnjič.)

## Metelko

v

### slovenskem slovstvu.

60. Metelko je že v svoji slovnici l. 1825 nabral in določil dokaj pravih slovenskih besedi, razložil mnogo pomenljivih slovniskih oblik, priobčil nekaj krepkih izrekov, po katerih se loči nemščina od slovenščine, na svetlo dal nekoliko narodnih pregovorov, katerih ni še vseh poznalo slovstvo naše. Pa tudi potem si je marljivo nabiral jezikoslovnega blagá nekaj po učencih ustmeno in pismeno, nekaj pa po bukvah in časnikih, ter si jih je spisoval na posamesne listke in v posebne knjižice. Naj k sklepu po teh njegovih zaznamkih sestavim nekatere reči, ki so znamenite, če tudi sedaj že bolj znane.

Besede na pr.: Bajin *mündig*, nebajin, nebán-én *unmündig*; beriziti *auswachsen* prim. briga *Sorge*; bledenec *Phantast*; brambež *Schild*; brezdnice-breznice *Sümpfe* v. brezen; buden *munter*, budilo *Motiv*; budlja *die Fülle*. — Cvélitu *affligere*, stsl. razcvélica *Qual*. — Čad *Höhenrauch*, čadi se *der Höhenrauch steigt*; — čil t. j. spočit: Vso živino sem utrudil, dokler ne bo spet čila, ne bom mogel ž njo delati. Čili konji lože peljejo, kakor trudni. — Deržaj *Anker*; doblji-a-e *fähig*; doumeten *verständlich*; drevérje *kleines Holzwerk zum Verbrennen*; dvojljivo *zweideutig*. — Hiba (pohabiti) *Fehler* p. konj, krava ima hibo, ga, jo boš težko prodal. Konj bije, grize i. t. d., ima hibo. — Južnica *warmer Nebel vom Südwinde*. Na jutrenje jo je vzel ali ga je vzela, *d. i. sie oder er hat nur so lange das Recht beim Hause zu bleiben als sein Ehegenosse lebt*. — Kalina *Temperament*; koč (*in Oberkrain* v. kót) *ein abgesonderter Ort für abgESPANTE Kälber oder für das Mastvieh, das etwas Besseres zu fressen bekommt, davon ist üblich kočljiv und kočljivost; in Unterkrain špurav* v. spor *proficius*, spor kruh t. j. tečen, sporati se (*špurati se*) *wenig essen*; kroglina *Sphäre*. — Lezečina *reptile*; ločina *Art*, ločitno *partheisch*. — Mižavo vreme *dunkles Wetter*; motrin *Dichter*; mraznica *ein kalter Nebel*. — Naborè *ein Eitler in der Tracht, Stutzer* v. nabrati; napčevanje *der Missbrauch*, vse zanápčeva *er missbraucht alles*; napla-

titi *anstechen*, den *Anfang* machen; nasajenost *üble Laune*; navtisljivost *Reizbarkeit*; neča *Heizung* v. neti, netiti; nemarkljivost *Gleichgültigkeit*; nepogumnost *Kleinmuth*; nestoren *ungefüllig*; nestrezen *ummässig*; nevstoren *plump*; nevték mož, žena t. j. kočljiv; nuče t. j. vnuče *Schuhsetzen*. — Obikniti *verhärten*; obstransk *indirect*; občutje *Gefühlsvermögen*; ognjak *Vulkan*; ohotnost *Lüsterheit*; opokel *gefühllos, verhärtet*; osebujik *Ausgeding*: oče ima osebujik; osebujno premoženje *Privateigenthum*. — Pervinska resnica *Princip*; piker *reizbar*; pluti *segeln*, kri podpluje *das Blut kommt unter die Haut*; pljulo *Speittrügel, Spucknapf*; pomoli *Altan*, visoke pomoli *Erker, Balkon*; ponikniti *schwinden*, ponikne *taucht unter*; posebiten *neutral*; pravota *Billigkeit*, pravjeten *rechthaberisch*; pretrup *Vielfrass*; pretvara *ein verstellter Mensch*, se pretvarja *verstellt sich*, ga bom že pretvoril *umändern*; protati se *entgegen auskommen, das Leben fristen*. — Radigovati se *sich unterhalten*, se radijuje; razprenčati lasé; retiti *versehren*: jabelka z rokami tergati, da bi se ne retile; rilo *Rüssel bei Schweinen*; roptéla *die Ratsche*; rožim, pf. vrožim *wahrsagen*; rožno gleda *verlegen*; ružiti turščico *losmachen p. die Maiskörner*. — Samiten *privat*; samoradnost *Eigenliebe*; samoslišec *Ohrenzeuge*; samovidec *Augenzeuge*; skromen *bescheiden*; skropéti *es juckt, brennt* v. krop; slepoočen *unverschämt*; sočnik *Propfpreis* (cep, scépika, ščepika); spredek *Vorsprung*; sterdenje *Lebzelt*; stranica *pagina Seite*; stremen p. v tri stremene *dreifach*. — Tajba: se je spustil v tajbo *leugnen*; tén *Dünntuch, Schleier*; tenčina *seichter Grund*; tepsti *strafen*, šiba Božja *Gottesstrafe*; toga *Trägheit*: se je v tógo podala; toliti otroka t. j. tažiti, tolažiti *trösten*. — Uhanci *Ohringe*, sg. uhanec; umoslovno *logisch*; umšati *nachgrübeln*, umšavec *Grübler*. — Vég: vega planjava *planum inclinatum*; vjémec *Gefangener*; vek *Kraft*, nevečen *kraftlos*; vmes *einschliesslich*; vnovično *abermaliges*; voliti *testiren*: meni so več volili kot unemu, zato sva se skregala; verljivost *Wahrscheinlichkeit*; verzlen, i. f. *Zaunthor*; vezava *Syntax*: vtikavost *Geschäftigkeit*; vznikne *taucht empor*. — Zadegati *verschleudern*; zapestnica *Bracelet, Armband*; zasek *Köder*; zatratovati kaj v kaj *missbrauchen*; zbila *Wirklichkeit*; zbočen, zbokast, vbokel *concav, convex* slok, oblokast, sločen izbokel, izbušen, izbuh *Convexität*; zdražba *Streitigkeit*; zdražbar *Störer der öffentlichen Ordnung*; zména *Zwitter*; zvlažiti *befeuchten*: da se usta zvlažijo. — Žarek *der Strahl*: žarki ogenj; ženiven *heiratslustig* — fähig; žerek *bitter*: žerka resnica; žernov *Mühlstein*, žernovina, žernjevina *Mühlsteinbruch*; živah *Zunder, Zunderschwamm* itd.

Oblike slovníške so mu znamenite bile vzlasti tiste, ktere kratko pa krepko kažejo razliko v izreki, pravopisji, naglaševanji, kterih se muoge na tanko v sedanji pisavi še zaznamvati ne dajo. Posebno rad je zapisoval si razločke po glasu in náglasu, p. počíti *bersten*, počíti *aus-*

*ruhen*; stópiti *treten*, stopíti *schmelzen*; kópanje *das Baden*, kopánje *das Graben*; igra *das Spiel*, igrá *er spielt*; dólga *lang weibl.*, dolgá *der Schuld Genit.*; rávna *eben weibl.*, ravná *er ebnet*; kot *der Winkel*, kòt *so wie*; oblák *die Wolke*, oblák *der Kugelstein*; obláčiti *anziehen*, oblačíti *mit Wolkenüberziehen*; vólar *der Bierbrauer*, volár *der Ochsenhändler*; délež *der Erbe*, delèž *das Erbe*; lása *des Haares*, lasá *er zieht bei den Haaren*; pózna *spät weibl.*, pozná *er kennt*: sládká *auch sládká süß weibl.*, sladkú *er nascht*; na posódo *auf das Geschirr*, na pósodo *auf Borg*; méniti *meinen*, meníti *wechseln*; úmiti *abrichten*, umíti *abwaschen*; pródati *feil bieten*, prodáti *verkaufen*; dájo *sie geben*, dajó *sie pflegen zu geben*; táko *eine solche*, *etwas solches*, takó *so*, *auf diese Art*; postál *geworden*, postál *stehen geblieben*; káplje, zadéva, zadíra *subst.*; káplje, zadéva, zadíra *Verb.*; krilo *bedeckt*, krílo *Bedeckung* i. t. d.

Vsa vás vás pozna. Vaš brát ne zna bráti. Grem spát, ne morem spáti. Ga prime za vrát in verže do vrát. Grem v log urezat lok. Delo vterdi telo. Osa je méd. Osa je (ist) med muhami. Osa je (isst) med muhami. Hlapec vódi konja k vódi. Boj se gospóda; gospóda se bojí. Sosed le reží, kadar se mu reče, da naj zastavo reši. Ta kúp žita dam boljši kúp. Poznati ga hočem, je rekel óčem. Sosed, ne bodi jezen, ker sem jeseni tvoj jesen posekal. Moja volja je bila, nekoliko olja in vóla prodáti, pa vóla kupíti. Smert luka, na duri kljuka, kje si Luka? —

Ampak — temuč *sondern*: Pri igri nisem obogatil, ampak obožal; nisem igral, da bi obogatil, temuč da bi srečo skusil. — Ne gre po vina, ampak po kruha. Je li Terst veči kot Gorica? Ne le veči, ampak trikrat veči. Dober kristijan ne samo telesno terpljenje, ampak tudi vse britkosti svojega serca radovoljao prenese. — On ne dela, da bi kaj storil, temuč da bi kaj zaslužil. Ni zadosti, dobro delo delati, temuč je potrebno, dobro delo tudi dobro storiti. Nektere reči ménimo da se le naključijo, pa se ne naključijo, temuč Bog jih tako oberne k našemu pridu. Tudi svojemu bližnjemu škoduje, ne le sam sebi *er schadet nicht nur sich selbst, sondern auch seinem Nächsten*. — Ne da bi ga bilo sram, še le smeja se. Ne da bi bratovo zmoto prikrl, še le raznaša ga *anstatt* i. t. d.

Izreki lastni slovenščini, po kterih se loči od nemščine, časih prav krepko, na pr.: Vpirati se z delom *harte Arbeit verrichten*; povsod oči imeti *auf Alles Acht geben*; od zora do mraka *vom Aufgange und Niedergange*; na glavo komu priti *zur Last fallen*; pod se ga je spravil *er hat ihn von sich abhängig gemacht*; znositi se nad kom *die Galle über jemanden ausgiessen*; sama dobrota ga je *er ist lauter Güte*; plačaj mi in odpravi ga *schicke ihn fort*; s šetjo prah pobrati *bürsten*. Nobena strast mu ni obraza skalila *entstellt*; iti po kaj *etwas holen*; zmi-

rom je pela *hiess es immer*; zdaj je vse kakor prav nalašč *die beste Gelegenheit*; si méro vediti *sich mässigen*; svoje žive dni ne *nie und niemals*; nihče se ne more z njim meriti *übertreffen*; kako teslo si *unartig bist*; živo mesto *vollreiche Stadt*; mu ni upati *er ist verdächtig*; gotovo vam povém *ich versichere euch*; ne mu žolča delati *nicht Verdrüss machen*; to pest žita *dieses wenige Getreide*. — Šiba strahovavka *die Zuchtruthe*; pravica maščevavka *die rächende Gerechtigkeit*; ljubezen odpuščavka *nachtsichtsvolle Liebe*. Komaj sem bila osem dni v vročinski bolezni, sem se bila že zanémila *habe ich mich schon verloren*. Žito je poskočilo *im Preise gestiegen*; otrok je prav obétaven *zeigt viele Anlagen*; vse prenevreden sem vaše milosti *ganz und gar unwürdig*; govori, da ni nikamor *ohne Kopf und ohne Fuss*. — To drevo vse druge drevesa doraste in preraste *holt alle mit seinem Wuchse ein und lässt sie bald wieder zurück*. Mečniko še poterpite, sej že dodelujem *habet nur noch eine kleine Geduld, ich bin mit meiner Arbeit schon beim Ende*. Da bi se skoraj izdal, izgodel *dass doch sein Geben, Geigen bald ein Ende hätte*. Bučelica po malem nabira, pa vendar veliko nabere *sammelt langsam und kleinweise, und bringt allmählich doch viel zusammen*. Kozina se mu je prinajela *er hat von dem Ziegenflesche so viel gegessen, dass es ihm daran eckelt*. Z bratom se izgovarja, da ga je zapeljal *er schiebt die Schuld auf den Bruder*. S kamnom se izgovarja, da je padel *die Ursache seines Falles*. Ves je razposajen *er ist im höchsten Grade unruhig*. Ta mu je zagrenéla *das Ding hat ihn aufgebracht*. Pretkel ga je *er hat ihn im Laufen zurück gelassen*. Veliko dolgov si je naigral *mit dem Spielen hat er viele Schulden gemacht*. Sape ga je bilo groza, ki je zvečer po drevji med perjem pošumela *das Rauschen der Abendluft in den Blättern der Bäume versetzte ihn in Schrecken*. Dušo greh, kaj gobe telo! oskruni in ognjusi *die Seele wird durch die Sünde mehr entstellt und verunreinigt, als der Leib durch den Aussatz*. — To sta jo derla, plela, gnala, lila, vila, mahala, cverla, tresla, kadila, cedila, smukala, šverkala, žgala, derčala, prav v prvo sta jo djala itd. *sie zwei sind sehr stark gelaufen*. — Navdara, avša, šema, prismoda, bedak, beba, bebec, šamlja, šlapa, tuta, klama, klamuza, gumpec, tepec, trap, trapa, bät, osel, tele, zaletel, štoklež, burklež *Dummkopf* itd. — Ovca se merče ali merka, kokoš se jarči, koza se perska, krava se poja, kobila se goni, presica se buka, ribe se dresté; ovca se je ojančila, svinja opresetila, kobila ožebila, psica oščénila itd. — Veliko moke bi mógel imeti, kdor bi hotel vsem opravlјivcem usta zlépiti (spopati).

Razun krepkih slovenskih izrekov je Metelko nabiral si tudi dobrih pregovorov narodnih in umetnih ter poskušal jih sim ter tje lepo opisati in prav posloveniti po družih jezikih ali že znane z boljšimi nadomestiti, n. pr.: Kdor se z mokrim bratom druží, ne bo dolgo suh *böse*

*Beispiele verderben gute Sitten*; v slovnici l. 1825: Po hudi tovaršii rada glava boli *schlechte Gesellschaft verderbt gute Sitten*. Pleve in pšenico zavreči *das Kind mit dem Bade ausgiessen*; l. 1825: Z ljuliko pšenico izruti.

•  
Kdor čaka brez truda in v upih živi,  
Velikrat na zadnje v obupu zori.

•  
Izobrazuj se sam, izobrazuješ svet,  
Boljšaj so sam, bolji bo svet.

•  
V družini, kjer soglasja ni,  
Nikdar se delo ne speši.

•  
Zaklad prevelik je v jeziku  
Rateju kakor plemeniku;  
Nar viši blagor je ljudi —  
Življenje toraj zanj in kri!

---

## Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

### Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skušiš, zapiši! — Po tej poti otmuš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominček po prislovcu latinski: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Iz učne sobe — o kateri sem v zadnjem listu pri sklepu sestavka govoril — podali smo se v drugi oddelek poslopja, namreč v lesni muzej. Kar je bilo ondi vse viditi, ne bi popisal kmalo. Raznoverstna domača in ptujozemska plemena lesovja; leseno orodje in posóde; rezana, prešana (stiskana), žagana, strugana, klana, zakrivljena lesenina; umetno so-stavljena (Mosaik) in lišpna dela (*Luxusarbeit*); mnogoverstno orodjice, ki se pri takem izdelovanji rabi; mnogo modelov za lesninske tovarne; kipi, narejeni iz moke, smlete iz lesovja, z eno besedo: viditi je bilo v zadnjič navedenih sobah in tudi v tej reči, ki jih skor ni prešteti. Dostavil pa je g. profesor, da vse te zbirke so še le v prvotni snovi, ter povabil nas, da, če bo komu prilika, priti zopet čez kake 2 ali 3 leta v

te kraje, naj ne zamudi, ogledati si še enkrat vse to, ker bi do takrat vtegnilo še le vse vredjeno biti.\*)

Zapustivši prostore pri tleh, peljal nas je g. profesor še v dve sobi pervega nadstropja. V prvi vidili smo nakupičenih raznih mineralij, gób, sémen, máhov; našopanih gozdu koristnih in škodljivih ptic in laz-nin; fizikalnih aparatov, gozdno-tehnologičnih modelov, pa tudi mnogo-verstnih lesnih vej z listjem, semenom itd. Celo zagrinjala na oknih bila so iz lesenih šibic in viterc (Holzrouletten.)

V drugi sobi kazala so se nam zelo umetna in dragocena orodja za mere, horicontalne, višavne, kotove; priprave za niveliranje; „pantograph“ za povekšanje ali za pomanjšanje, in mnogo enacih priprav. Kdor vse te reči pregleduje, se ne čudi, da višje gozdnarstvo zahteva toliko predštudij; prepriča pa se tudi, kako znamenite uke deli to izobraževališče svojim učencem, ki so poklicani k silno imenitni nalogi: pomagati namreč neusmiljeno razdjanim gozdom po poti umetnosti k novemu urnemu plodenju.

Po poveršnem pregledu ravno opisanih prostorov podali smo se v nekdanji samostanski vert, ki je od l. 1826., vrvnan za praktično drevesnico ali djansko gozdnarsko šolo. V sprednjem oddelku nahaja se 360 plemen raznih gozdnih dreves; zadnji oddelek pa je drevesnica za mladi zárod. Na tisoče gozdnih rastlik, — se ve, vsih umetno vsejanih in gojenih — se tu vidi; — pa tudi sadnodrevnega in tertnega naraščaja je dokaj. — Poslednjič se nas je mnogo učiteljev podalo tudi še ogledat cerkev, ki v vsem, v stavbi in opravi nosi znamenja samostanskega umetnega okúsa. V obeh oratorijih poleg velikega altarja viditi je zelo veliko spominskih tabel (Votivtafeln) v dokaz, koliko zaupanje ima ljudstvo do Marije, češene na tem kraji, in kako pogostokrat je bila vslíšana njegova prošnja. Tudi orgle, ki so bile nedavno ali čisto nove, ali pa vsaj dobro popravljene smo malo poskusili. Mende se slovenskih napevov glasi še niso razlegali po teh svetih prostorih do danes, ko jim je moja slabotna roka navdihnila naše domače Marijne pesmice ponižni odmev. Spominjaje se konečno v begljivem trenutku vsih svojih ljubih, živih in mertvih, kakor tudi daljnega domovja, zapustil sem Mariji povesčeni kraj, želeč, da bi ne bil danes zadnjič ondi. Se bodo mi li kdaj te želje spolnile, Bog vedi!

Preden smo se ločili od Marije Brunn-a, združili smo se še enkrat pred vstavom, kjer se je po našem g. načelniku g. ravnatelju in g. doccentu Grossbauerju izrekla lepa zahvala za njuno jako priljudno obnašo, kateri zahvali smo dodali o sklepu vsi nazoči gromoviti „hoch!“ —

\*) Zelo zelo sem sukal čas, da bi bil o letošnjem popotvanji na Dunaj prigosporil toliko ur, da bi bil pogledal v Maria Brunn, kar se mi pa, žalibog, ni srečilo. Skoda!  
Pisavec.

Potem smo se podali pevši prot kolodvoru, katerega poslopja nosijo obliko mičnih planinskih (švicarskih) stavb. Kmalu privihral je zdaj od zapada tudi železnični vlak, ki nas je zopet peljal proti ogromnemu Beču.

28. dan avgusta. (Izlet v Wagram. Znamenitosti ondotne okolice.) Še ves navzet prijetnih spominov včerajšnjega popotovanja v Maria Brunn se vendar tudi današnjega izleta nisem nič manj veselil. (Napovedan nam je bil namreč že več dni poprej.) Namen našega g. docenta dra. Melicher-ja, ki nam je razlagal čelarstvo, bil je, pokazati nam djansko, kako na prostranih Aspern-Wagramskih poljih gleštajo čebele o ajdini paši. \*) To, in pa hkrati tudi v zgodovini avstrijski neminljivo slavno sloveča okolica me je kot vnetega patriota tudi za ta izlet nedopovedljivo navduševala. Kmalu po poldnevu snidili smo se bili na severnem kolodvoru, ki oziroma stavbine krasote unega Elizabetine železnice še dalječ dalječ prekosi. To je v pravem pomenu besede in v vsakem oziru palača prvega reda; ne more se človek z lepo nagledati take lepотије. O določeni uri razdeljeni so nam bili po g. načelniku vozni listki, in zasedili smo vozove, katerem se je pa poznalo, da že zdavno opravljajo svojo službo. So namreč zelo primitivne oblike, stari, slabotni in za naše dni že dosluženi. (Severna-cesarja Ferdinanda železnica — je bila narejena ena med najpervimi v Avstriji, in so že vozili po nji, ko se je južnim pokrajinam cesarstva še komaj sanjalo o taci napravah.) Zapustivši kolodvor smo kmalo prevozili en vodotók Donave, ter dospeli na veliki donavski otok, ki se imenuje mende „Zwischenbrücken“. Med drugimi poslopji je letam viditi velika železninska tovarna „Kronprinz Rudolfs Eisenfabrik“; prazni prostori otoka pa so zaraščeni obilno z verbovjem. Znamenita je voznja čez glavno strugo reke Donave, ki pač zasluži častni naslov: kraljica rek avstrijskih. Že njene vodene sile same viditi je ptujcu nenavadna prikazen; ako pa se ozre človek

\*) Slišal sem, da je g. dr. Melicher med tem časom že vmerl Bog mu daj sv. nebesa! Bil je dober, priprost, zraven pa vendar jako učen mož. Knjižica njegova, „Skizze der natürlichen und schädlichen Insekten“, — posebno znamenito delce, — ki jo je dal l. 1869 na svitlo, kaže, da je njegovo ime odlikovano bilo z 39 naslovi. Zlasti za čelarstvo je v pravem pomenu beseda ves gorel, ter poznal bistvo, življenje in delovanje teh koristnih živalic tako do piščice natančno, da se ni bilo prečuditi. Škoda, da ga je vnema za njegovino čelarstvo vsih časov do današnjih dni pred očmi; pa tudi ostalega raznoverstnega čelarskega orodja je imel mož toliko nakupičenega, kakor ga mende komaj kje več viditi. Napravil nam je bil prot sklepu malo razstavo vseh teh stvari, ker si je blagi mož štel nekako za vest, uke svoje po vsi moči popolne storiti. Za to pa tudi še enkrat ponovim: škoda, da se učitelj ne pošiljajo več na Dunaj; tam je bila zlata vredna šola za one, ki so se hotli v resnici kaj naučiti.

iz mostu proti desni na vzdol, vidi plavati na poveršji reke in naslonjenih ob bregove kakih 130 do 140 ladijnih mlinov; \*) pa tudi parniki, ki dohajajo iz Ogerske in sploh iz spodnjih donavskih pokrajin, ob doljni strani železničnega mosta ostajajo. Obadva bregova Donave sem vidil tedaj napolnjeva z ravno popisanimi stvarmi, kar sem kerstil v svoji notični knjičici: „Male Benetke“. Pogled na levo kazal mi je ne dalječ gor stari lesen most, ki služi glavni moravski cesti. Unkraj Donave bili smo zdajci na postaji „Florisdorf“, odkjer gre en oddelek železnice na Stokerau. Na daljni vožnji pa bi bil naj rajše sam v vagonu, da mi nihče ne bil begal mojih globokih misel in čutil; pa tudi, da bi bil zamogel pregledovati okolico prav po željah svojega očesa in sercá. Neizmerno moravino pólje (Marchfeld), skoz katerega nas je dervil urni hlapon, klical mi je v spomin vojskine čas l. 1809, ko si je dneva 21. in 22. maja ravno letom pribojeval avstrijski nadvojvoda Karol s svojimi hrabrimi kardeli lovorovi venec neminljive slave. Od železnice k desni stoji vas Aspern; zmera nižina jo skriva očem popotnikov. Iz njenega cerkvenega stolpa je vodil Napoleon I. tista dneva svoje zmage vajene Francoze; vidivši pa, da bledeti je jela zvezda sreče njegove, prokletel je ondi, kakor nam zgodovina pripoveduje, uro svojega rojstva. Pa tudi spominki vojskine dobe l. 1866 s Prusi so se nam kazali še letam; kajti mnogi okopi po obeh straneh železnice svedočili so, da Dunaja bi naši ne bili z lepo radi dali nasilnim nemškim bratcom (? sic) v pest. Kolikor bolj smo hiteli naprej, toliko večji prostori razgrinjali so se na obe strani železnice; zlasti k desni dol ni ga bilo najmanjšega grička, in poljana stikala se je s nebesnim obokom. Nekdo v vagonu nam je pripovedoval, da imajo večje kmetije tam pa 27 do 30 oralov zemljišča; zemlja se mi je vender vidila pešena, ne odveč rodovitna. Kdo bi pa tudi dovoljno gnojiti zamogel take obširne prostore!

Prišedši na Wagramsko postajo napotimo se z gosp. docentom dr. Melicher-jem in nekim njegovim čebelnim oskerbnikom koj v polja proti zapadni strani. Kakor dalječ neslo je oko, ni bilo drugega nego njive, obsejane z ajdo. Mislil bi si človek, da odtod bi se zamogla cela Avstrija preskerbeti z žitom te sorte. Tu so pač kraji, vstvarjeni za parne pluge; ali jih rabijo, ne vem. In po sredi z ajdo obsejanih njiv so stali tu in tam obširni provizorični čebelnjaki (kakih 10 smo jih vidili), do katerih je kar skoz sadež peljala kaka ozka steza. Djal sem, provizorični čebelnjaki, in dostavim še: tudi primitivni, do konca slabotni. Le čudil sem se, da ljudje takim iz dilj revno postavljenim in od kolov na straneh slabo podpiranim kočuram, ki nimajo zoper vremenske sile skor nič varstva, zaupajo svoje čebele. Hudi in močni vetrovi morajo biti po

\*) Mlini na ladijah so pri velikih rekah kaj navadniga; vidil sem jih že poprej večkrat na Dravi, in tudi na Uni, katera poslednja meji Avstrijo in Bosno. Pis.



teh krajih neznana prikazen; ako bi prišlo le količkaj naše burje do tje, razmeče jim vse naredbe z čebelami vred po tleh. Pa tudi panjovi (iz slame spleteni peharji) se vsaj meni kot nestrokovnjaku niso čisto nič praktični zdeli. Čebeliča ljubi mir, in dela rada nemotljena in neopazovana; vsega tega pa ji pleten panj — vsaj po mojih mislih, katerih pa nikomur kot merodajavne ne vsilujem — nikakor dajati ne more. Gosp. dr. Melicher nam je več peharjev odkril, razkazoval in razkladal nam to in uno; al čebele danes niso bile za šalo. Nekoliko omrejneno obnebbe in soparno-vroči zrak, zraven pa mende tudi nenavadno veliko in preveč radovednih gledavcev jih je delalo čmerne, ter z želom (bodecom) precej radodarne; opikan pa ravno ni maral nihče biti, toraj smo se ravnali rajše po nemškem pravilu: „Fünf Schritte vom Leibe“. Posebno veselje je delalo g. docentu, ko smo zapazili na nekem nizkem drevescu vsedeni roj, katerega je jaderno ogrebel in s tem djansko pokazal, kako se on pri tem delu vede. (Dalje prihodnjič.)

## Dopisi in novice.

**Iz Ljubljane.** «Laib. Schulzgt.» 10. preteč. m. prinaša pod naslovom «Laib. Schulzustände» o priliki, ko je nekaj učencev 1. mestne šole pri sprejemni skušnji na cedilu ostalo, prav hudoben članek zoper 1. mestno šolo, vzlasti pa zoper njenega ravnatelja, ter mu med drugim tudi očita, da nemščino nalašč zanemarja, češ, da bi prisilil vstrične razrede na realki. Ne «Schulzeitg-i», katera sama dobro vé, da se mora učitelj bodi si te ali une stranke ravnati po učnem redu in po tirjatvi šolskih oblastnij, ampak v pojasnjenje takim, ki bi vtegnili misliti, da «Schul-Zeitg.» iz same vneme do nemščine učitelja graja in ovaja, spregovorimo te-le besede: K sprejemni skušnji na realko se je letos oglasilo izvanredno več učencev kakor druga leta. Učenci o počitnicah pozabijo veliko tega, kar so se med letom učili, in ko bi bila sprejemna vprašanja precej po dokončanem šolskem letu, bi bilo tako očitovanje nekoliko opravičeno; a vsakdo vé, da je dober uspeh izpitov destokrat slučajen, posebno pa pri lahkomišelni mladini, ako se med počitnicami za izpit ni nič pripravljala. Da pa nihče ne dvomi, zakaj da je «Schul-Zeitg.» to «pikantno» novico prinesla, pa sama na koncu pové, da so učitelji pri sv. Jakobu preveč narodni in da naj mesto nikar ne terpi v šoli narodnega rogoviljenja. Kdor pozná osobje 1. mestne šole, se temu gotovo smeja, ker eden teh rogoviležev podučuje v 1. razredu in je vesel, če more otroke čez leto slovenski in nemški brati naučiti, učitelj 4. razreda je pa tudi gotovo vesel, ako doseže zapovedani učni smoter. O takih okoliščinah mora pač učitelj zdihovati in klicati: „Bog me varuj mojih prijateljev, neprijateljev bodem se že sam branil!“

— Odbor krain. Landes-Lehrerverein-a „Uč. Tov.“ očita lažljivost in obrekovanje, ker je pisal, da so bili pri občnem zboru „krain. Lehrerverein-a“ pripravniki navzočni; nikjer pa ne reče, da niso bili navzočni. Pa so vendar le bili gospodje navzočni, katerim navadno pravimo učiteljski pripravniki toliko časa, dokler niso vmestjeni. Kje ste pa imeli svoje §§. pri izletu v Polče? Kaj ne, takrat ste jih

*Beispiele verderben gute Sitten*; v slovnici l. 1825: Po hudi tovaršii rada glava boli *schlechte Gesellschaft verdirbt gute Sitten*. Pleve in pšenico zavreči *das Kind mit dem Bade ausgiessen*; l. 1825: Z ljuliko pšenico izruti.

•  
Kdor čaka brez truda in v upih živi,  
Velikrat na zadnje v obupu zori.

•  
Izobrazuj se sam, izobrazuješ svet,  
Boljšaj so sam, bolji bo svet.

•  
V družini, kjer soglasja ni,  
Nikdar se delo ne speši.

•  
Zaklad prevelik je v jeziku  
Rateju kakor plemeniku;  
Nar viši blagor je ljudi —  
Življenje toraj zanj in kri!

---

## Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

### Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skušiš, zapiši! — Po tej poti otmuš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominček po prislovcu latinski: „*Littera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Iz učne sobe — o kateri sem v zadnjem listu pri sklepu sestavka govoril — podali smo se v drugi oddelek poslopja, namreč v lesni muzej. Kar je bilo ondi vse viditi, ne bi popisal kmalo. Raznoverstna domača in ptujozemska plemena lesovja; leseno orodje in posóde; rezana, prešana (stiskana), žagana, strugana, klana, zakrivljena lesenina; umetno so-stavljena (Mosaik) in lišpna dela (*Luxusarbeit*); mnogoverstno orodjice, ki se pri takem izdelovanji rabi; mnogo modelov za lesninske tovarne; kipi, narejeni iz moke, smlete iz lesovja, z eno besedo: viditi je bilo v zadnjič navedenih sobah in tudi v tej reči, ki jih skor ni prešteti. Dostavil pa je g. profesor, da vse te zbirke so še le v prvotni snovi, ter povabil nas, da, če bo komu prilika, priti zopet čez kake 2 ali 3 leta v